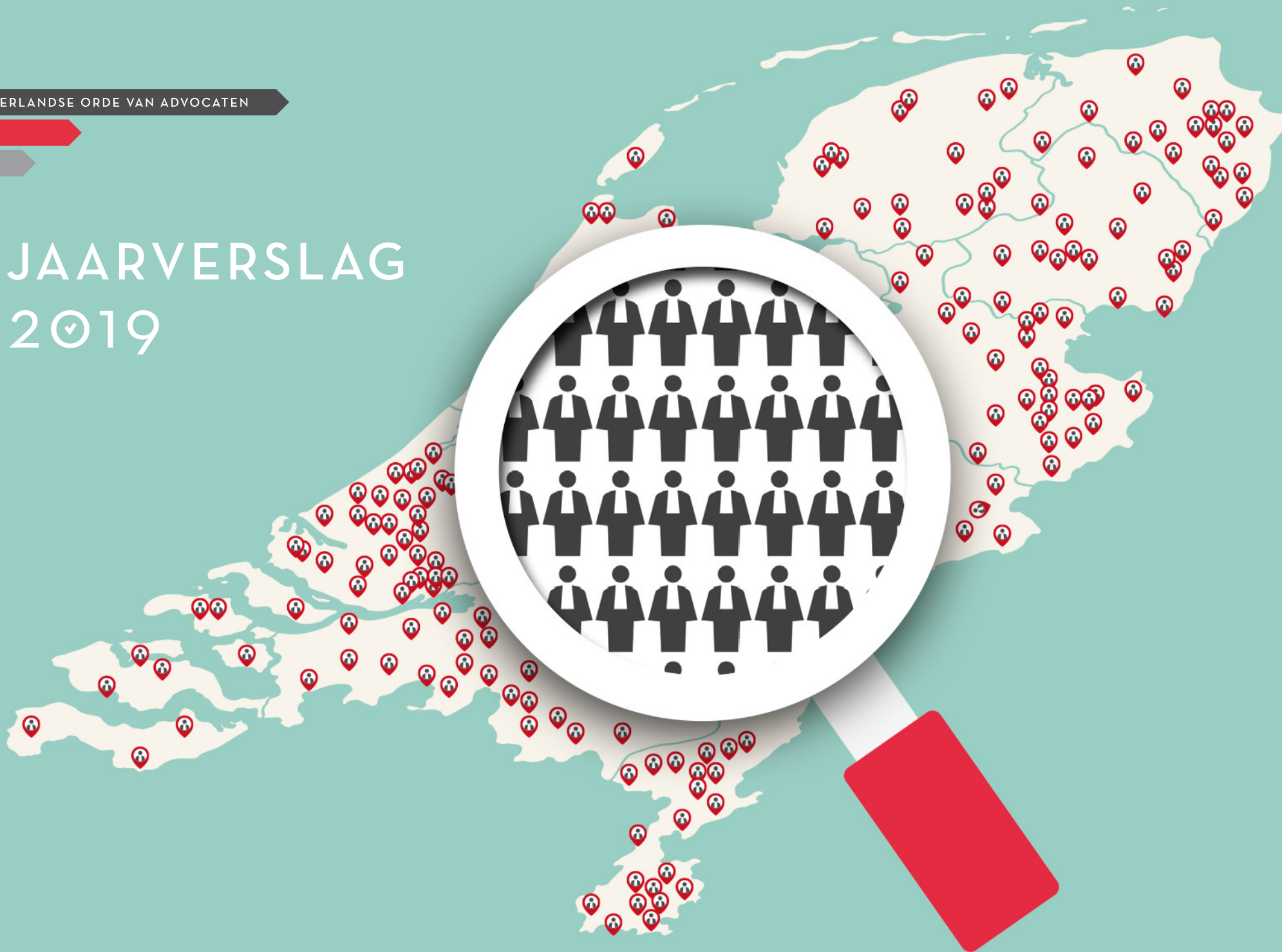

JAARVERSLAG 2019

INHOUD

VOORWOORD	3
GEFINANCIERDE RECHTSBIJSTAND	6
KWALITEITSBEVORDERING	10
BELANGENBEHARTIGING	12
OPLEIDING	14
PRAKTIJKVOERING TEN BEHOEVE VAN DE ADVOCAAAT	16
WETGEVINGSADVISERING	17
TABLEAU	19
TOEZICHT	28
TUCHTRECHT	29
JURIDISCHE AANGELEGENHEDEN	30
COMMUNICATIE	33
BESTUURLIJKE ORGANISATIE	35
LANDELIJKE ORDENDAG	38
FINANCIEEL OVERZICHT	39

Het bevorderen van de kwaliteit van de advocatuur was afgelopen jaar een van de centrale thema's. Deze wettelijke taak van de NOvA is onlosmakelijk verweven met de unieke positie van onze beroepsgroep. Om die kwaliteit inzichtelijk te maken voor rechtzoekenden hebben we in 2019 het rechtsgebiedenregister opengesteld. Met de hieraan verbonden zoekmachine 'Zoek een advocaat' kan iedere rechtzoekende gemakkelijk de juiste advocaat voor zijn juridische geschil vinden. Dat is goed voor de rechtzoekende én voor de advocatuur.

In datzelfde kader zijn de laatste voorbereidingen getroffen voor de invoering van de kwaliteitstoetsen voor alle advocaten. Dat is een majeure operatie inclusief wijziging van de Advocatenwet, met de officiële start per 1 maart 2020 als voorlopig hoogtepunt. Ik denk dat we met de huidige toetsen een vorm hebben gevonden die voor elk kantoor haalbaar is en ook echt zal bijdragen aan meer inzicht in ons eigen werk en daarmee aan een nog hogere kwaliteit van de Nederlandse advocatuur.

Kwaliteit begint met de opleiding van advocaat-stagiairs. Vorig jaar hebben we de laatste hand gelegd aan de invulling van de nieuwe Beroepsopleiding Advocaten (BA2020), met een sterke focus op toegepaste kennis, praktische vaardigheden en ethiek. Met behoud van kwaliteit gaat de nieuwe opleiding niet alleen 20% minder kosten, maar ook zorgen voor een verlaging

van de tijdbelasting van 35% voor zowel stagiairs als kantoren. De eerste lichter stagiars die hiermee te maken krijgt, start in het voorjaar van 2021.

Van begin tot eind stond ook 2019 weer volop in het teken van de gefinancierde rechtsbijstand. Met als hoogtepunt de protestactie #IkPiketNietLanger die, mede na een oproep van de NOvA en de specialisatieverenigingen, werd gesteund door maar liefst 85% van de piketadvocaten. Hierop kondigde minister Dekker voor Rechtsbescherming een overbruggingsregeling aan voor de sociale advocatuur. Hiermee kwam hij tegemoet aan de oproep van de NOvA uit de brandbrief van september en de petitie van november. Sociaal advocaten krijgen vanaf 1 januari 2020 een hogere vergoeding. Daarmee waren voor de NOvA en specialisatieverenigingen de piketacties van de baan. Maar dit is wat mij betreft verre van het eindpunt. De aanbevelingen van de Commissie Van der Meer moeten onverkort worden uitgevoerd. Daarvoor zal de NOvA zich ook in 2020 blijven inzetten.

Als ik terugkijk op het afgelopen jaar was de **moord op advocaat Derk Wiersum** onmiskenbaar het dieptepunt. Dat was een misdaad die naast persoonlijk verdriet een schok teweegbracht in onze beroepsgroep, de politiek en de samenleving. Een schok die nog heel lang zal nadreunen. 'Aanslag op de rechtsstaat' zijn in dit verband geen grote woorden.

JAARVERSLAG 2019

Tot slot: op 13 januari jongstleden legde Johan Rijlaarsdam om persoonlijke redenen zijn functie als algemeen deken neer. Johan was op een goede manier zichtbaar, zowel binnen als buiten de balie. Ook heeft hij op diverse terreinen belangrijke stappen weten te zetten in het belang van de goede rechtsbedeling en de rol van de Nederlandse advocatuur daarin. Als nieuwe algemeen deken zal ik hier in 2020 op mijn manier een vervolg en verdere invulling aan geven.

Nieuwsuur 18 | 09 | 2019

Nieuwsuur 06 | 11 | 2019

Eénvandaag 21 | 12 | 2019

FRANS KNÜPPE

Algemeen deken
Nederlandse orde van advocaten

**Water staat
sociale advocatuur
aan de lippen**

Net als de voorgaande jaren stond ook 2019 weer voortdurend in het teken van de gefinancierde rechtsbijstand. Met de NOvA voorop maakte de advocatuur zich **opnieuw sterk** voor het behoud van een duurzaam stelsel, dat met dreigende herziening door de minister voor Rechtsbescherming steeds verder onder druk is komen te staan. In het belang van sociale advocaten, die door de bezuinigingen bijna niet meer kunnen rondkomen en daardoor zelfs de **sociale advocatuur verlaten** of er als advocaat-stagiair überhaupt **niet meer voor kiezen**. Maar vooral ook in het belang van de grote groep rechtzoekenden met minder financiële draagkracht, voor wie het zonder rechtsbijstand steeds moeilijker wordt om hun recht te halen.

Advocatuur in actie

In aanloop naar het Tweede Kamerdebat op 23 januari voerden advocaten door het hele land **actie voor het behoud van goede rechtsbijstand** voor iedereen in Nederland. In aansluiting op de **protestacties door lokale orden** bij de rechtbanken in elk arrondissement,

waar honderden advocaten demonstreerden, hebben vele advocaten gehoor gegeven aan de oproep van de NOvA om naar Den Haag te komen en een stevig signaal af te geven aan de politiek: 'Je recht halen, is straks niet meer te betalen!' Als input voor het vervolgdebat op 31 januari wees de NOvA nogmaals op haar **voorstellen uit 2018 om het stelsel van rechtsbijstand te verbeteren**, zoals versterking van de eerste lijn en het terugdringen van rechtszaken waarin de overheid wederpartij is.

Oproep: redelijke vergoeding

In reactie op de voortgangsbrief van minister Dekker heeft de NOvA in een Kamerbrief medio 2019 nogmaals haar **zorgen geuit** over het uitblijven van verbetering. Dit leidde begin september tot een **brandbrief aan de minister voor Rechtsbescherming** om voor 2020 en de drie jaren daarna jaarlijks 25 tot 30 miljoen euro vrij te maken voor een **redelijke vergoeding voor sociaal advocaten**. Toen in de begroting 2020 van Justitie en Veiligheid geen extra geld werd uitgetrok-

YouTube

YouTube

YouTube

ken voor de sociale advocatuur, is de NOvA **uit het topberaad** gestapt.

#IkPiketNietLanger en petitie

Deze stap werd gevolgd door een gezamenlijke oproep van de NOvA, NVSA en NVJSA aan alle piket- strafrechtadvocaten om de eerste helft van januari 2020 op te geven als **verhinderingsactie voor het strafpiket**. Niet alleen steunde **85%** van de piketadvocaten de protestactie **#IkPiketNietLanger**, ook kwamen tientallen advocaten op 7 november opnieuw naar de Tweede Kamer voor een **debat over de rechtsbijstand**, dat zij teleurgesteld **demonstratief verlieten**. Voorafgaand aan dit Algemeen Overleg heeft de advocatuur, vertegenwoordigd door de algemene raad van de NOvA, een **petitie tot behoud van de sociale advocatuur** overhandigd aan minister Dekker voor Rechtsbescherming. De minister bleef evenwel doof voor de breed gedragen oproep om nu eindelijk iets te doen aan de te lage vergoedingen voor de sociale advocatuur.

Hogere vergoeding: acties van de baan

Toch maakte minister Dekker op 15 november bekend dat er een **overbruggingsregeling voor de sociale advocatuur** komt. Zowel in 2020 als in 2021 komt er jaarlijks circa **30 miljoen** euro (36,5 miljoen inclusief btw) bij. Advocaten die toevoegingen doen krijgen daardoor vanaf 1 januari 2020 een hogere vergoeding. Hiermee is de oproep van de NOvA uit de 'brandbrief' van september en de petitie van november gehonoreerd en waren wat de NOvA en specialisatieverenigingen betreft de voor begin 2020 aangekondigde piketacties en verhinderingsacties om zittingen bij te wonen van de baan. De noodmaatregel is een noodzakelijke tussenstap om te komen tot een duurzaam stelsel van gefinancierde rechtsbijstand. De NOvA blijft er evenwel op hameren dat de aanbevelingen van de Commissie Van der Meer moeten worden uitgevoerd.

Nieuwsuur 04 | 09 | 2019

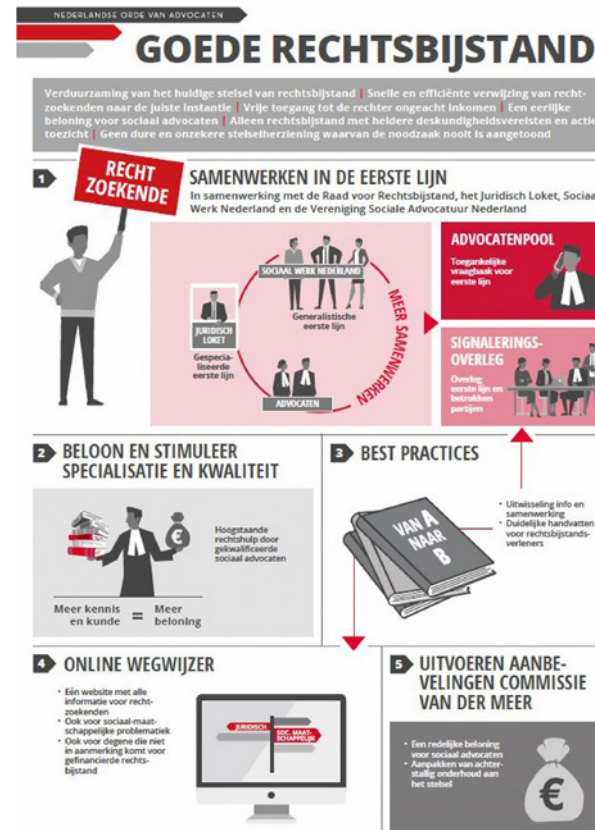

YouTube

Pilot 'Samenwerken in de eerstelijns'

Eind december maakte de NOvA bekend op 1 maart 2020 te starten met de **pilot 'Samenwerken in de eerstelijns'**. In Amsterdam, Nijmegen, Zwolle, Utrecht en Middelburg gaan sociaal advocaten, sociaal raadslieden en medewerkers van het Juridisch Loket nauwer samenwerken met als doel sneller een passende oplossing voor rechtzoekenden te vinden. Voorafgaand vond een **inventariserend onderzoek** plaats bij de achterbannen van het Juridisch Loket, Sociaal Werk Nederland, de Vereniging Sociale Advocatuur Nederland en de NOvA. Gezien de ontwikkelingen rond het coronavirus hebben de samenwerkingspartners op 23 maart 2020 gezamenlijk besloten om de start van de pilot 'Samenwerken in de eerstelijns' voor onbepaalde tijd **uit te stellen**.

FIX
rechtsbijstand
#fixhet

FIX
de rechtsbijstand
#fixhet

FIX
de rechtsbijstand
#fixhet

NU geld erbij in
Grapperhaus' ketel
met rechtsstatelijkheid

FIX
de rechtsbijstand
#fixhet

FIX
de rechtsbijstand
#fixhet

FIX
de rechtsbijstand
#fixhet

FIX
de rechtsbijstand
#fixhet

FIX
de rechtsbijstand
#fixhet

FIX
de rechtsbijstand
#fixhet

FIX
de rechtsbijstand
#fixhet

€ 25-30 MILJOEN
PER JAAR TOT 2024
VOOR DE SOCIALE INSPECTIE

Rechtsgebiedenregister

Op 1 januari 2019 is het nieuwe **rechtsgebiedenregister** in werking getreden (met enkele **wijzigingen** op 1 januari 2020). Met uitzondering van stagiairs moeten alle advocaten zich op minimaal één en maximaal vier van de **35** hoofdrechtsgebieden **registreren**, waarbij per geregistreerd rechtsgebied **10** opleidingspunten dienen te worden behaald. Dit vormt een belangrijke objectieve maatstaf om de kwaliteit van de advocatuur te bevorderen, zowel in het belang van advocaten als van rechtzoekenden. Sinds de **start van het rechtsgebiedenregister** hebben **13.300** advocaten zich geregistreerd.

Zoek een advocaat

Op 1 juli 2019 is de website **Zoekenadvocaat.nl** gelanceerd. Het nieuwe rechtsgebiedenregister vormt de bron voor de **nieuwe zoekmachine**, die in plaats is gekomen van Vind een advocaat. In deze database met alle advocaten van Nederland kan iedereen eenvoudig een advocaat vinden op rechtsgebied, woonplaats of op naam. Rechtzoekenden kunnen ook gericht zoeken naar advocaten die gefinancierde rechtsbijstand verlenen. Rondom de lancering is online en op social media een intensieve **campagne** gevoerd waarin een **animatiefilmpje** centraal stond. Maandelijks wordt Zoekenadvocaat.nl geraadpleegd door **20.000** unieke bezoekers.

zoekenadvocaat.nl

ZOEK
EEN
ADVOCAAAT

Kwaliteitstoetsen

In 2019 heeft de NOvA nadere voorbereidingen getroffen voor de invoering van de **kwaliteitstoetsen**. Omdat het wetsvoorstel dat artikel 26 Advocatenwet wijzigt pas op 13 januari 2020 door de Eerste Kamer is aangenomen, is deze wet en de reeds in 2017 vastgestelde **Wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen** op 1 maart 2020 in plaats van 1 januari 2020 **in werking getreden**. Advocaten kunnen sindsdien kiezen uit drie vormen van gestructureerde feedback: intervisie, peer review en gestructureerd intercollegiaal overleg. In navolging van het succes van 2018 heeft de NOvA ook in 2019 weer diverse **cursussen 'Gespreksleider intervisie'** georganiseerd.

DilemmApp

De **DilemmApp** is in 2016 gelanceerd om beroeps-ethiek op een inspirerende wijze onder de aandacht van de balie te brengen. In 2019 is de app **1.200** keer gedownload, waardoor het totaal aantal gebruikers is gestegen naar **5.900**. Het afgelopen jaar ontvingen

de deelnemende advocaten **24** dilemma's, waarbij zij een afweging dienen te maken tussen tegenstrijdige belangen. Deelname aan de app is gratis, anoniem en niet herleidbaar tot personen en telefoonnummers.

Selfassessment

In navolging van diverse buitenlandse orden is de NOvA in 2019 gestart met de ontwikkeling van een innovatieve tool, waarmee advocaten kunnen reflecteren op hun eigen functioneren. De verwachting is dat advocaten eind 2020 de kosteloze **selfassessment-tool** op vrijwillige basis kunnen gebruiken.

Keurmerk specialisatieverenigingen

Advocaten op bijna ieder rechtsgebied hebben zich verenigd in eigen **specialisatieverenigingen**. In 2019 heeft **1** specialisatievereniging het **keurmerk van de NOvA** ontvangen: de Vereniging Privacyrecht Advocaten (VPR-A). Het totaal aantal specialisatieverenigingen met een keurmerk komt hiermee op **10**.

YouTube

Contactpunt Beroepsgroepen

De moord op advocaat Derk Wiersum heeft duidelijk gemaakt dat het gebruik van extreem geweld tegen bij de rechtspraak betrokken functionarissen niet langer slechts voorstelbaar is. Dit heeft geleid tot een (tijdelijke) intensivering van maatregelen. Een daarvan is het instellen van een **Contactpunt Beroepsgroepen** waar advocaten en rechters terecht kunnen met signalen en vragen over hun veiligheid. Advocaten kunnen het Contactpunt Beroepsgroepen alleen benaderen via de Nederlandse orde van advocaten. Op Mijn Orde is informatie beschikbaar over de bereikbaarheid en werkwijze.

Modernisering Strafvordering

Omdat het ministerie van Justitie en Veiligheid nog geen volledig zicht had op de kosten van de invoering van het nieuwe Wetboek van Strafvordering, kondigden beide ministers in juli 2019 extra onderzoek hiernaar aan. Volgens de NOvA is het van belang is dat daarbij ook de **kosten voor de advocatuur** worden betrokken, met name de financiële gevolgen voor het stelsel van gefinancierde rechtsbijstand. Al vanaf het begin van het **moderniseringstraject** heeft de NOvA hier **aandacht** voor gevraagd. Die invoering van het nieuwe Wetboek van Strafvordering is nu voorzien voor 2026.

Geheimhoudingsplicht en verschoningsrecht

In een brief aan de Tweede Kamer heeft de NOvA opnieuw de rechtsstatelijke urgentie van de geheimhoudingsplicht en het **verschoningsrecht van advocaten** benadrukt. Kern hiervan is dat dit er niet is ten behoeve van de advocaat, maar ten behoeve van de rechtzoekende en van de maatschappij als geheel. Het verschoningsrecht is niet alleen onmisbaar voor de beroepsuitoefening van de advocaat, maar ook voor het functioneren van onze rechtsstaat.

In dit licht is de NOvA verheugd dat het verschoningsrecht voor advocaten ten volle wordt gerespecteerd in het 'Wetsvoorstel implementatie EU-richtlijn **meldingsplichtige grensoverschrijdende constructies**'. De eerder aangekondigde aanpassing van art. 53a AWR, die hiermee samenhangt, wordt op de voet gevolgd.

Nummerherkenning

Niet lang nadat de NOvA wederom een **signaal van strafrecht-advocaten** had gekregen dat telefoongesprekken met een zelfde cliënt in een penitentiaire inrichting zijn opgenomen, heeft het ministerie van Justitie en Veiligheid de onafhankelijke **Commissie Telefonie voor Justitiabelen** ingesteld. Deze commissie heeft eind 2019 haar onderzoek naar het systeem van nummerherkenning bij de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) gepubli-

ceerd. De NOvA **onderschrijft alle aanbevelingen** in dit rapport, omdat communicatie tussen advocaten en cliënten altijd vertrouwelijk dient te zijn.

Onterechte strafbeschikkingen

Burgers die in het verleden gedupeerd zijn door onterechte strafbeschikkingen moeten daartegen alsnog in verzet kunnen gaan. Zeker als een zaak versneld door een officier van justitie wordt behandeld, moet rechtsbijstand door een advocaat plaatsvinden. Daarvoor **pleitte de NOvA** in de aanloop naar een debat hierover in de Tweede Kamer. De NOvA bepleit al jaren het belang van een structurele inbedding van rechtsbijstand bij ZSM, waarbij een officier van justitie kan beslissen een zaak zonder rechter versneld af te doen.

Invoering Wvggz

Het afgelopen jaar was de NOvA nauw betrokken bij de **implementatie van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg**. De Wvggz, die op 1 januari 2020 in werking is getreden, heeft belangrijke gevolgen voor advocaten die cliënten met psychiatrische problemen bijstaan. Zo wijzigen de taken van de advocaat aanzienlijk, waarmee ook de vergoedingen voor advocaten verder onder druk te komen te staan. De NOvA heeft er van begin af aan op gehamerd dat hieraan tegemoet moet worden gekomen, zodat

de toekomstige Wvggz-advocatuur kwalitatief goede rechtshulp kan blijven verlenen.

Digitaal procederen

Het basisplan Digitale toegankelijkheid van de Rechtspraak, dat het afgeblazen programma KEI (digitaal procederen) vervangt, is niet zoals gepland **medio 2019** maar **begin 2020** aangeboden aan het Bureau ICT Toetsing. Het basisplan richt zich voorlopig alleen op eenvoudige digitale toegankelijkheid voor rechtzoekenden en professionele procespartijen in civiel recht en bestuursrecht.

Na de reset van KEI in 2018 is de Rechtspraak per 1 oktober 2019 gestopt met **digitaal procederen** bij handelsvorderingen met verplichte procesvertegenwoordiging bij de rechtbanken Midden-Nederland en Gelderland. Sindsdien geldt bij hier weer hetzelfde civiele procesrecht als in de rest van Nederland.

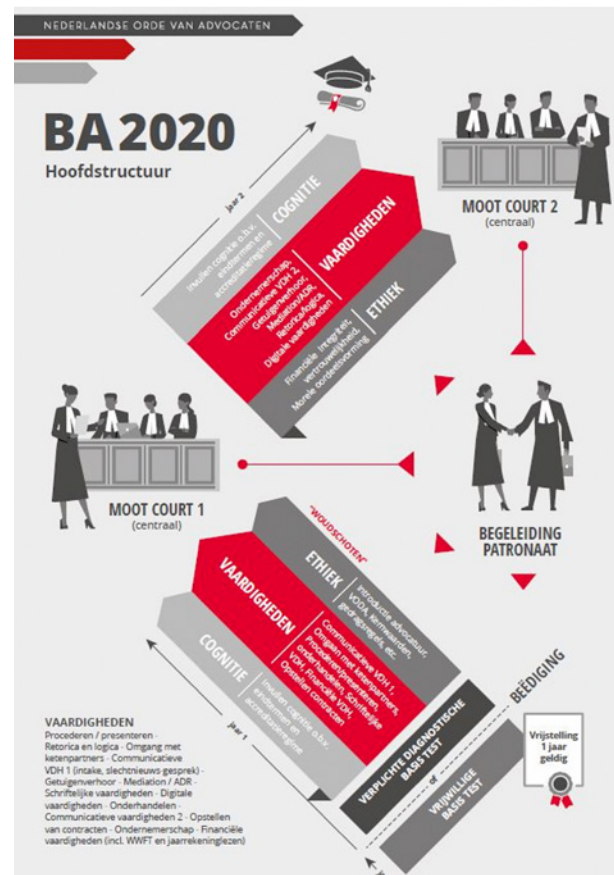
In 2019 is een start gemaakt met de uitbreiding van **Mijn Strafdossier** (Advocatenportaal) met nieuwe functies. De NOvA is samen met een groep advocaten betrokken bij deze ontwikkeling. De Hoge Raad bereidt zich voor op **digitaal procederen bij de belastingkamer** dat medio 2020 voor advocaten verplicht wordt.

Beroepsopleiding advocaten

In **maart** en **september** 2019 zijn acht groepen met in totaal **918** advocaat-stagiairs gestart met de **beroepsopleiding advocaten** (BA), iets minder meer dan het jaar ervoor (922). Tegelijk met de start van de BA zijn acht patroonsbijkomsten georganiseerd die door ongeveer **200** patroons zijn bijgewoond. Meer dan **350** advocaat-stagiairs en patroons waren aanwezig bij de twee feestelijke certificaat-uitreikingen in het voorjaar en najaar.

BA2020

In 2019 is de algemene raad, na advies van onder andere de drie huidige onderwijsaanbieders, gekomen tot de **invulling van de vernieuwde beroepsopleiding advocaten** (BA2020). Onder regie van de NOVA is het aantal dagdelen, de precieze verdeling van de onderwijsonderdelen tussen de centrale aanbieder (Uitvoeringsorga-

Waarom BA2020?

► Zes redenen waarom de opleiding wordt gemoderniseerd ◄

Onder de werktitel **BA2020** maakt de NOVA de beroepsopleiding voor advocaat-stagiairs toekomstbestendig. In nauwe samenwerking met de huidige aanbieders werkt de NOVA aan het project BA2020. Doel is een praktische opleiding waarbij toepassen van juridische inhoudelijke kennis centraal staat en een brede basis bieden aan stagiairs vanuit alle kantoren en praktijken.

- Toekomstbestendig**
De maatschappij verandert, evenals de opleidingsbehoeften voor toekomstig advocaten en advocatenkantoren. De opleiding wordt flexibel en toekomstbestendig.
- Kwaliteitsbevordering**
Advocaten hebben een bijzondere positie in de rechtsstaat. De NOVA heeft kwaliteitsbevordering hoog op de agenda staan. De kwaliteit van de advocatuur wordt bevorderd door een kwalitatief hoogwaardige opleiding. De NOVA is daarvoor verantwoordelijk.
- Toepassingsgerichte aanpak**
De opleiding krijgt een praktijk- en toepassingsgerichte aanpak in het onderwijs- en de toetsen. Er is een dynamische balans tussen ethiek, attitude, vaardigheden en juridische inhoud.
- Begeleiding**
Begeleiding en opleiden van advocaat-stagiairs in de kantoorpraktijk onder leiding van de patroon wordt verder versterkt.
- Maatwerk**
Voor iedere stagiair is er ruimte voor verbreding en verdieping. **Maatwerk** is daarbij een belangrijk uitgangspunt.
- Vermindering tijdbesteding**
De NOVA streeft naar minder studiebelasting voor deelnemers en kantoren. Uiteindelijk moet de opleiding tot een vermindering van de tijdbesteding voor stagiairs en kantoren leiden.

nisatie) en geaccrediteerde aanbieders en de invulling van de integratieve dagen vastgesteld. Met in totaal 105 dagdelen komt dit neer op **35%** minder tijdbelasting voor zowel stagiairs als kantoren. Eerder werden al de **hoofdlijnen van de vernieuwde beroepsopleiding** bekend, met een sterke **focus op vaardigheden en ethiek**. De vernieuwde opleiding kent een **reductie in prijs van ruim 20%**. De eerste lichter stagiairs die hiermee te maken krijgt, start in het voorjaar van 2021.

Leerstoel Advocatuur

De NOVA financiert de **leerstoel Advocatuur**, als onderdeel van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit van Amsterdam gevestigd binnen het **Amsterdam Centre on the Legal Professions**. Leerstoelhouder is bijzonder hoogleraar advocatuur **Diana de Wolff**. Aan de leerstoel is tevens verbonden universitair hoofddocent **Iris van Domselaar**. Kijk voor meer informatie over alle onderwijs- en wetenschappelijke activiteiten in het **jaarverslag 2019-2020**.

Bezuinigingen juridische opleidingen

De NOVA **deelde de zorgen** van het landelijk discipline-overleg van de Raad van Decanen Rechtsgeleerdheid over de dreigende bezuinigingen op juridische opleidingen. Aanleiding waren de plannen van de minister van Onderwijs, die het advies volgde van de commissie-Van Rijn om onderwijskosten over te hevelen van alfa- en gamma- naar bèta- en techniekstudies.

Dit betekent dat de kwaliteit en aantrekkelijkheid van de basisopleiding voor onder anderen rechters, officieren van justitie, advocaten, notarissen en bedrijfsjuristen nog verder onder druk zal komen te staan.

35%

minder tijdbelasting
stagiairs en kantoren

20%

Team vertrouwenspersonen

Voor het **team vertrouwenspersonen** was 2019 het eerste volledig operationele jaar, na de start halverwege het jaar daarvoor. Advocaten kunnen volledig anoniem bellen naar een **speciale hulplijn** (085 - 0640 182) met persoonlijke problemen zoals burn-out- en stressklachten, dementie, depressie of verslaving. De hulplijn, bemand door **12** gedreven (oud-)advocaten die zich vrijwillig inzetten voor hun beroepsgenoten, is in 2019 **22** keer gebeld.

Vademecum advocatuur

Naast de digitale versie op regelgeving.advocaten-orde.nl is het **vademecum advocatuur** in 2019 ook weer in boekvorm verschenen. In deze uitgave is de belangrijkste en meest recente wet- en regelgeving opgenomen, waaronder de Advocatenwet, Verordening op de advocatuur (Voda), Regeling op de advocatuur (Roda), gedragsregels en beleidsregels.

Mijn Orde

Via **Mijn Orde** kunnen advocaten hun geregistreerde persoonlijke gegevens op het tableau zelf aanpassen. Kantoorverantwoordelijken kunnen hier de kantoorgegevens wijzigen. Het aantal 'self service' mutaties in 2019 was **25.450**, aanmerkelijk meer dan in 2018 (11.128) als gevolg van de invoering van het rechtsgebiedenregister.

22

keer hulplijn
gebeld

bemand door
12 (oud-)advocaten

Adviescommissies wetgeving

De NOvA telt **16 adviescommissies** wetgeving, met samen **125 leden**, die aan de algemene raad advies uitbrengen over wetsvoorstellen.

- Adviescommissie arbeidsrecht
- Adviescommissie belastingrecht
- Adviescommissie bestuursrecht
- Adviescommissie burgerlijk procesrecht
- Adviescommissie familie- en jeugdrecht
- Adviescommissie huurrecht
- Adviescommissie insolventierecht
- Adviescommissie intellectuele eigendom
- Adviescommissie mededinging
- Adviescommissie mediation
- Adviescommissie pensioenrecht
- Adviescommissie rechtsstatelijkheid
- Adviescommissie strafrecht
- Adviescommissie verzekeringsrecht
- Adviescommissie vreemdelingenrecht
- Gecombineerde commissie vennootschapsrecht
(in samenwerking met de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie)

16

adviescommissies
wetgeving

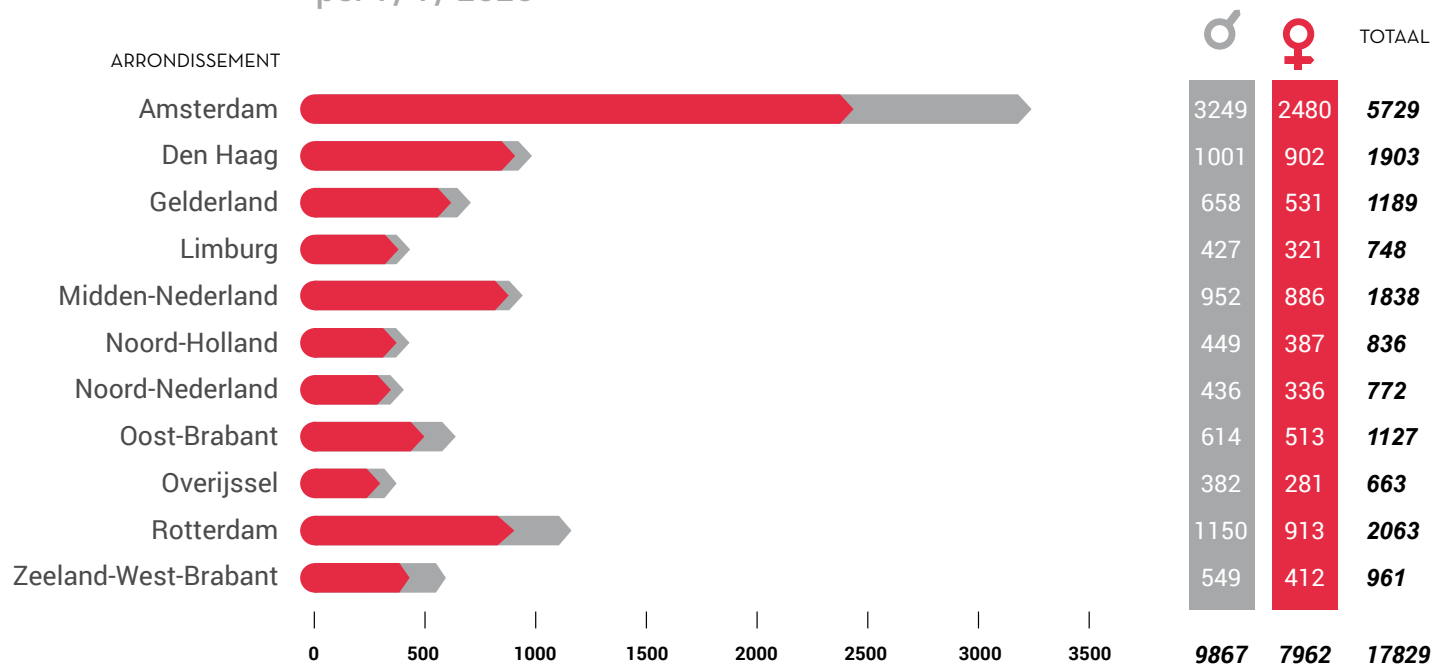

125

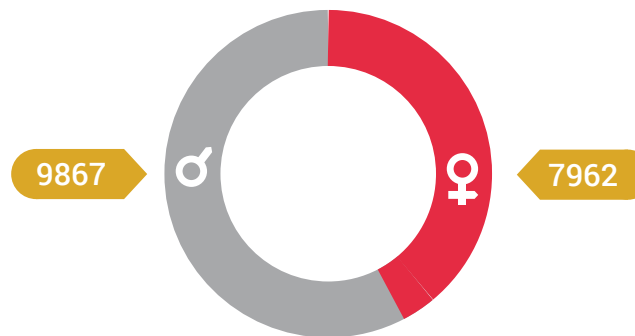
leden

Aantal advocaten, verdeling mannen en vrouwen
per 1/1/2020

Totaal aantal
advocaten 2019 ► 17829

Vanwege het beperkte aantal consultaties dat de NOvA aan de adviescommissie buitenland kon voorleggen, is deze in september 2019 omgevormd tot klankbordgroep buitenland.

Juridische databank

Alle adviescommissies hebben in 2019 in totaal **40** adviezen over wetsvoorstellen uitgebracht die zijn aangeboden aan de Eerste Kamer, de Tweede Kamer en/of het ministerie van Justitie en Veiligheid. Dit betrof onder andere wetgevingsadviezen inzake:

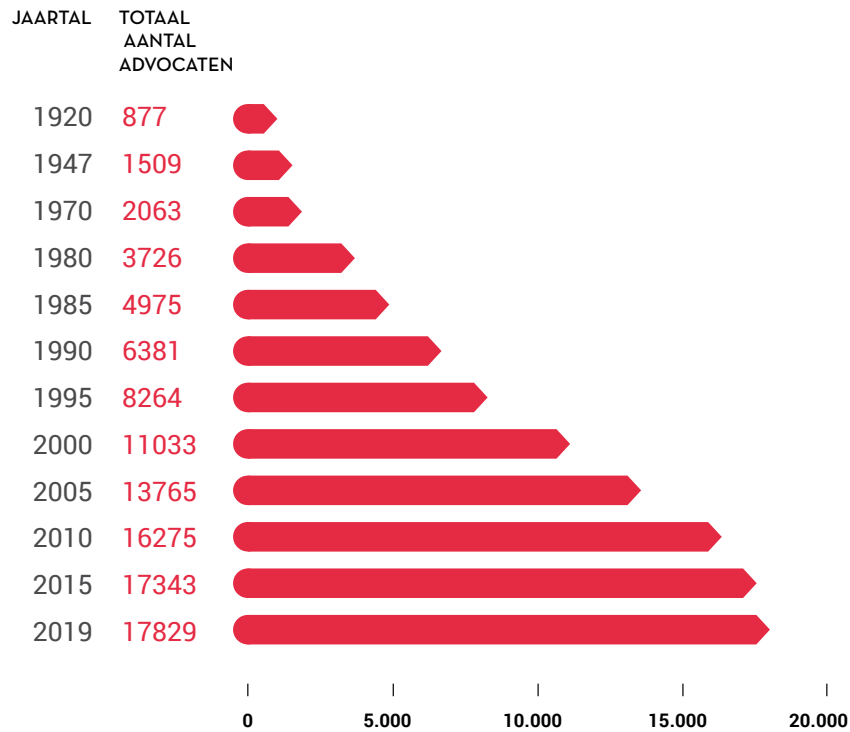
- **Conceptwetsvoorstel verruiming mogelijkheden mondelinge behandeling**
Adviescommissie burgerlijk procesrecht, 19 februari 2019
- **Invoeringswet herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen**
Adviescommissie strafrecht, 27 maart 2019
- **Wetsvoorstel modernisering personenvennootschappen**
Gecombineerde Commissie Vennootschapsrecht, 31 mei 2019
- **Versterking strafrechtelijke aanpak ondermijnende criminaliteit**
Adviescommissie strafrecht, 4 oktober 2019
- **Wetsvoorstel regels over verdeling van pensioen bij scheidingen**
Adviescommissies pensioenrecht en familie- en jeugdrecht, 28 oktober 2019
- **Wet toezicht discriminatievrije werving en selectie**
Adviescommissie arbeidsrecht, 4 november 2019

Alle adviezen zijn terug te vinden in de **juridische databank** van de NOvA.

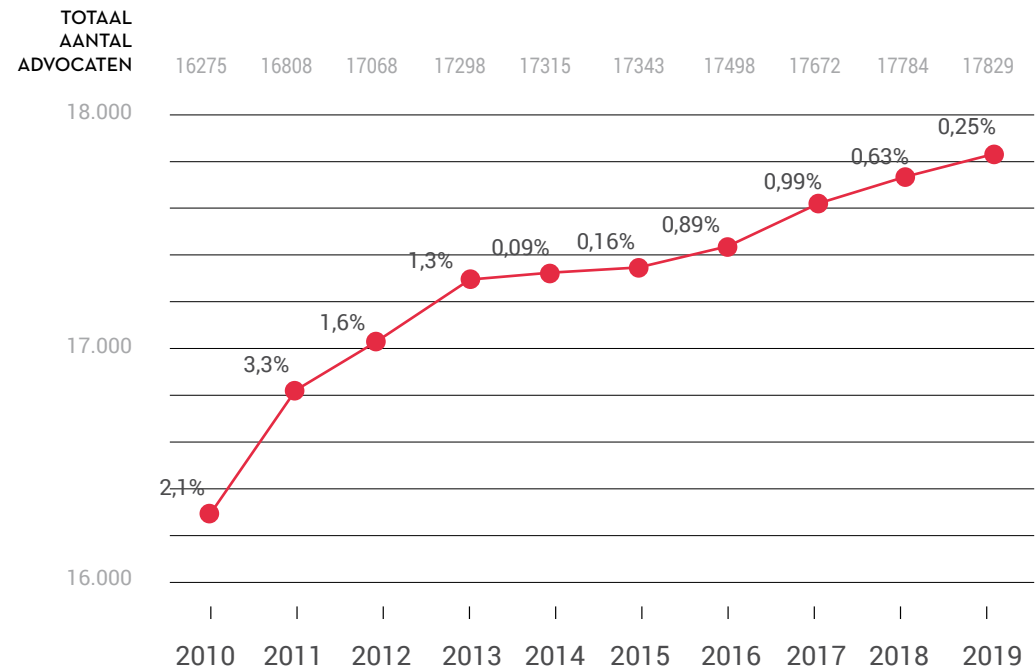

40 adviezen over
wetsvoorstellen

Groei van de balie per 1/1/2020

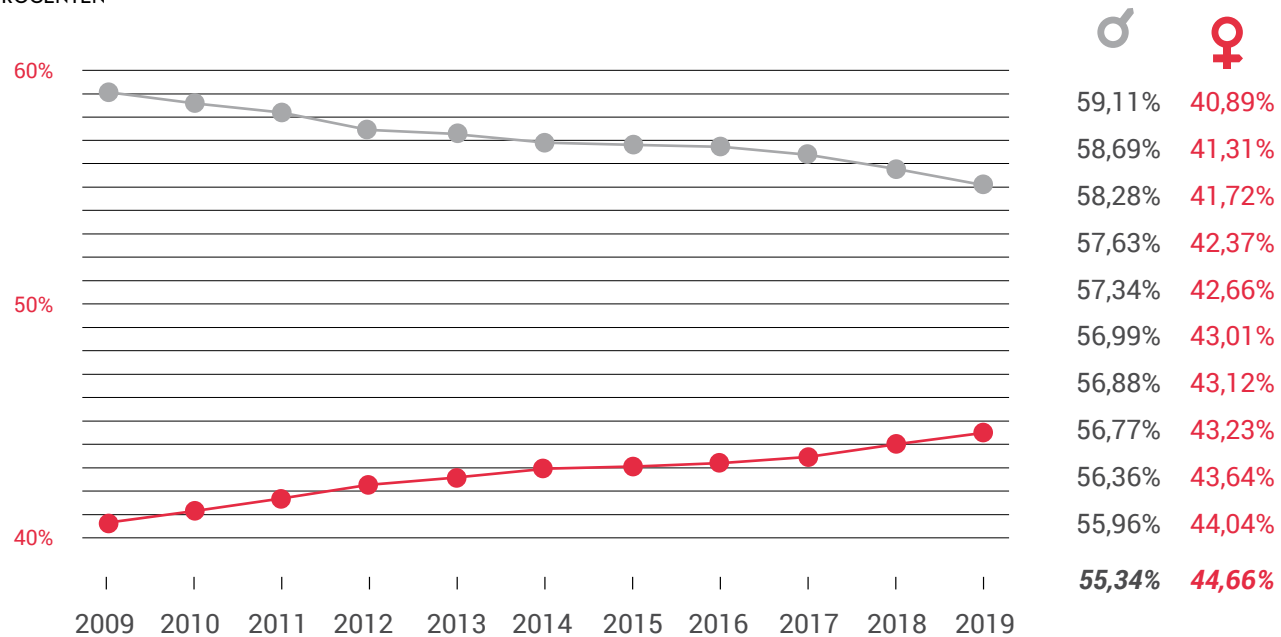

Groei van de balie in de laatste 10 jaar

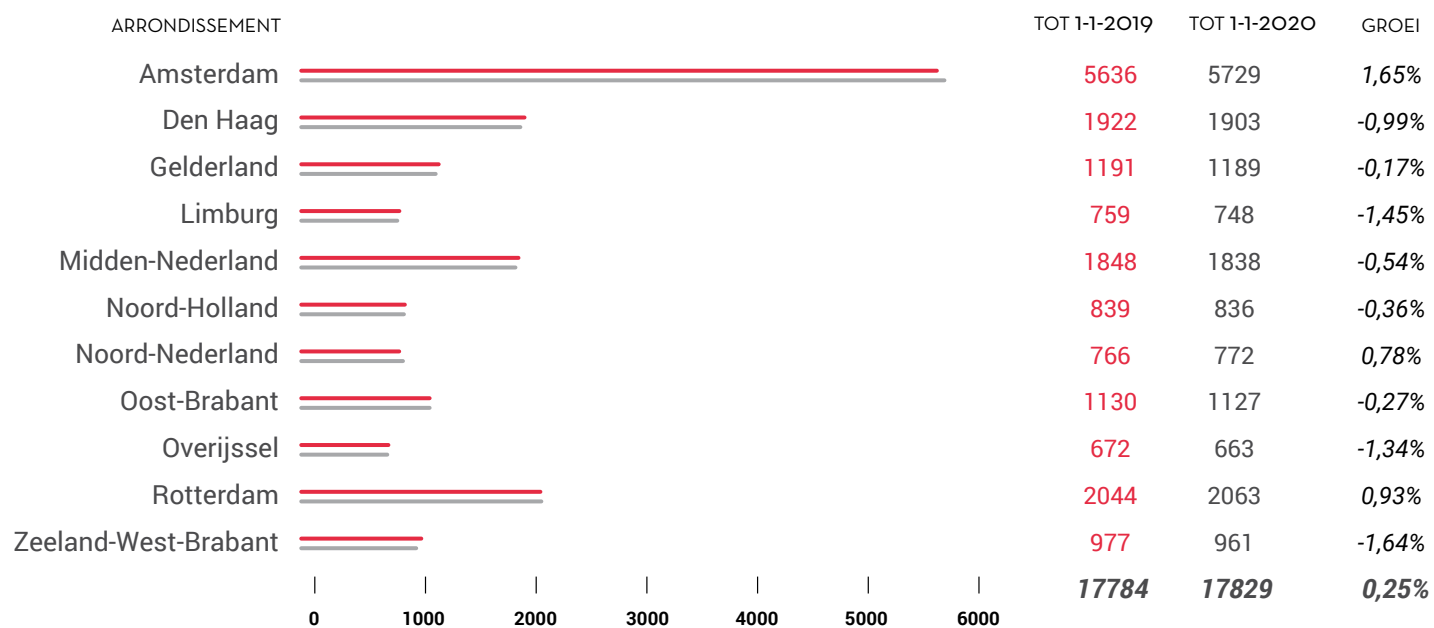

Verhouding man/vrouw in de laatste 10 jaar

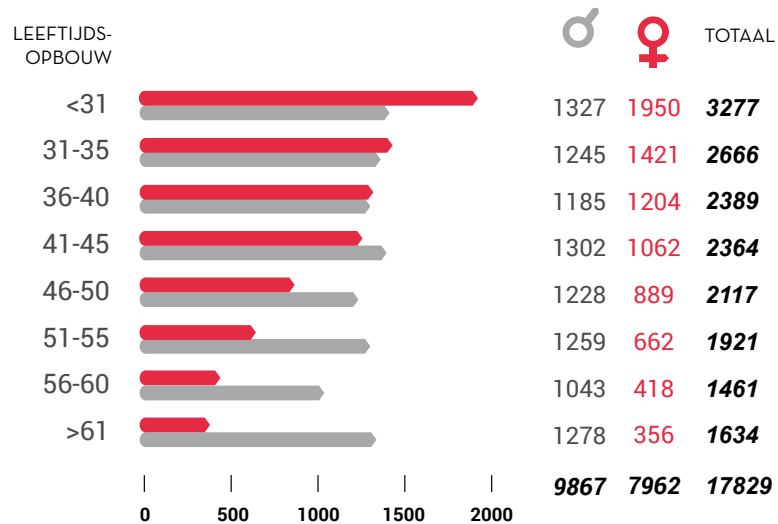
VERHOUDING
MAN/VROUW
IN PROCENTEN

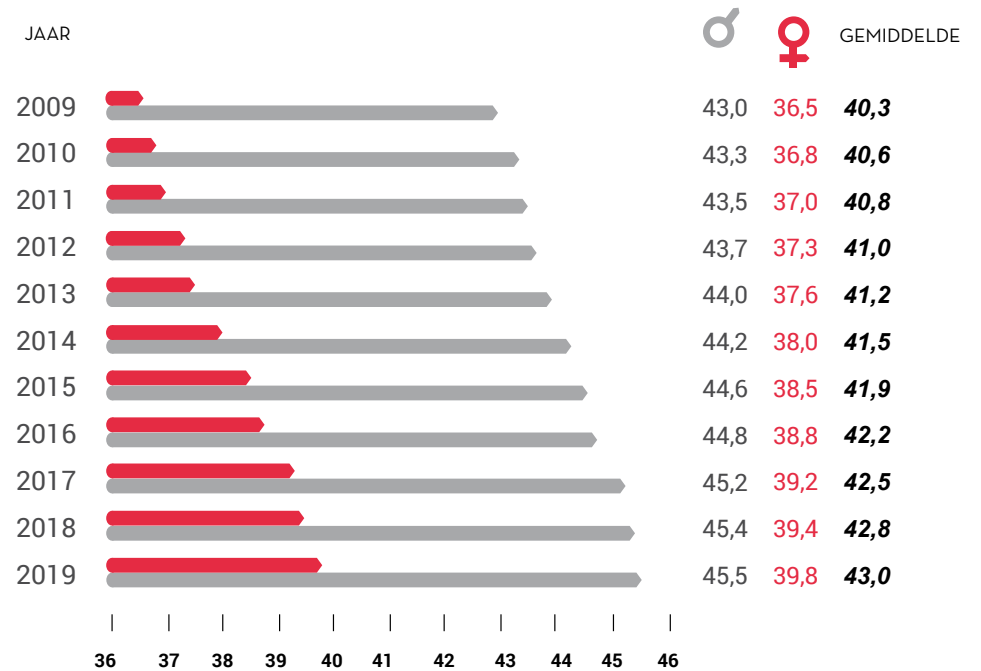
Groei per arrondissement per 1 / 1 / 2020

Leeftijdsopbouw per 1 / 1 / 2020

Gemiddelde leeftijd 2009 - 2019

Leeftijdopbouw per arrondissement per 1 / 1 / 20120

ARRONDISSEMENT	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 69	70 - 79	80 - 89	90 - 100	TOTAAL
Amsterdam	1325	1870	1241	884	345	60	4		5729
Den Haag	205	510	544	413	196	33		2	1903
Gelderland	132	331	308	266	132	20			1189
Limburg	77	214	186	168	86	17			748
Midden-Nederland	163	481	527	444	189	32	2		1838
Noord-Holland	72	202	239	197	112	14			836
Noord-Nederland	60	191	215	189	96	21			772
Oost-Brabant	146	350	295	223	101	11	1		1127
Overijssel	65	171	187	155	80	5			663
Rotterdam	334	621	484	407	185	32			2063
Zeeland-West-Brabant	107	265	257	216	100	15	1		961
TOTAAL	2686	5206	4483	3562	1622	260	8	2	17829

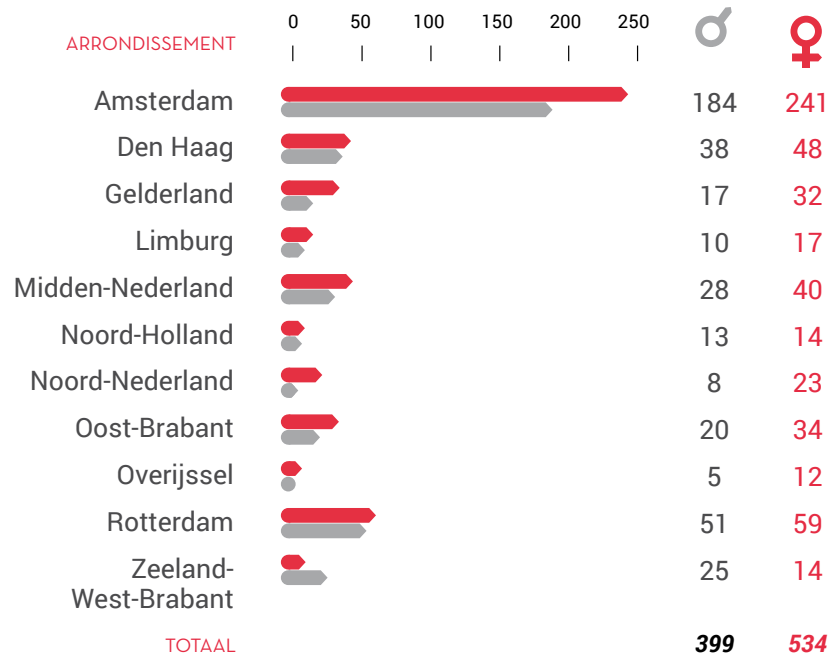
Aantal advocaten per arrondissement, verdeling naar kantoor grootte
per 1/1/2020

ARRONDISSEMENT	éénmans- kantoren	2 advocaten	3 - 4 advocaten	5 - 8 advocaten	9 - 16 advocaten	17 - 32 advocaten	33 - 64 advocaten	> 65 advocaten	TOTAAL
Amsterdam	542	300	480	686	649	402	544	1968	5571
Den Haag	358	208	231	250	228	294	109	216	1894
Gelderland	249	140	189	188	156	144	45	76	1187
Limburg	185	104	165	147	81	65			747
Midden-Nederland	485	220	308	281	259	156	44	79	1832
Noord-Holland	196	146	178	182	64	69			835
Noord-Nederland	169	100	141	156	79	127			772
Oost-Brabant	228	140	150	186	136	173	110		1123
Overijssel	152	74	98	124	60	77	77		662
Rotterdam	378	218	311	276	241	204	266	147	2041
Zeeland-West-Brabant	230	124	151	173	159	113			950
Buitenland	104	24	34	32	21				215
TOTAAL	3276	1798	2436	2681	2133	1824	1195	2486	17829

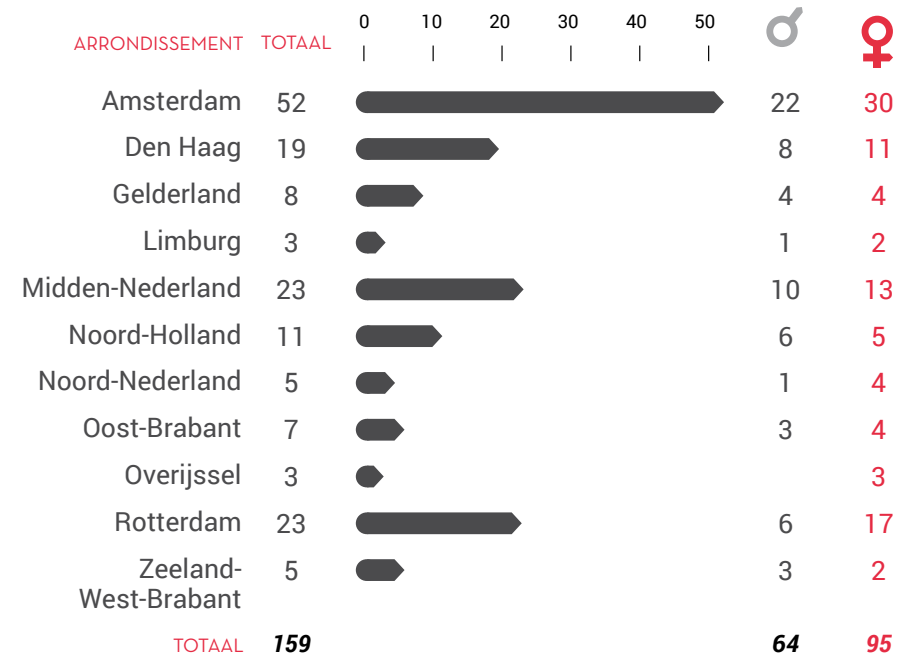
Aantal vestigingen van kantoren per arrondissement per 1 / 1 / 2020

ARRONDISSEMENT	éénmans- kantoren	2 advocaten	3 - 4 advocaten	5 - 8 advocaten	9 - 16 advocaten	17 - 32 advocaten	33 - 64 advocaten	> 65 advocaten	TOTAAL
Amsterdam	542	150	139	112	57	17	12	14	1043
Den Haag	358	104	68	42	20	13	2	2	609
Gelderland	249	70	55	31	13	6	1	1	426
Limburg	185	52	47	24	7	3			318
Midden-Nederland	485	110	93	45	23	8	1	1	766
Noord-Holland	196	73	52	31	6	3			361
Noord-Nederland	169	50	42	25	8	6			300
Oost-Brabant	228	70	45	32	12	7	3		397
Overijssel	152	37	30	21	5	3	2		250
Rotterdam	378	109	92	43	20	9	5	2	658
Zeeland-West-Brabant	230	62	45	29	13	5			384
Buitenland	104	12	10	6	2				134
TOTAAL	3276	899	718	441	186	80	26	20	5646

Nieuw beëdigde advocaten in 2019

Herbeëdigde advocaten in 2019

Financieel toezicht

De unit Financieel Toezicht Advocatuur van de NOvA voert in opdracht en onder verantwoordelijkheid van de lokale dekenen financiële en Wwft-onderzoeken bij advocaten(kantoren) uit. In 2019 heeft de unit FTA in totaal **3.227** onderzoeken uitgevoerd. In **7** arrondissementen zijn bij alle advocatenkantoren de financiële kengetallen opgevraagd. Dit gebeurt met ingang van 2020 in alle elf arrondissementen.

Onderzoeken unit FTA 2019

Gerichte financiële onderzoeken	79
Inhoudelijke/Wwft-onderzoeken	58
Beoordelingen n.a.v. uitvraag financiële kengetallen	2.339
Deskresearch	751
Totaal	3.227

Dekenaal toezicht

De dekenen van de elf arrondissementen zijn de wettelijk toezicht-houder op advocaten. Gezamenlijk vormen zij het **dekenberaad**, waarin

zij met elkaar overleggen over de wijze waarop zij hun toezichttaken en -bevoegdheden uitoefenen en klachten behandelen. Ten behoeve van de ondersteuning en verdere professionalisering van dit dekenberaad is bij de NOvA medio 2019 een aparte unit Dekenaal Toezicht Advocatuur (unit DTA) opgericht.

Evaluatie Wpta

In september 2019 is de **evaluatie gestart** van de Wet positie en toezicht advocatuur (Wpta) uit 2015. De evaluatie wordt in opdracht van het WODC uitgevoerd door onderzoeksbureau Pro Facto. Als inbreng voor deze evaluatie heeft de NOvA medio 2019 een **position paper** opgesteld. De algemene raad constateert hierin dat de Wpta het toezicht op de advocatuur onafhankelijk, transparant, uniform, proactief en effectief heeft gemaakt. Het stelsel van toezicht biedt een belangrijke bescherming voor rechtzoekenden omdat de onafhankelijke positie van de advocatuur is gewaarborgd. Daarnaast zijn verbetervoorstellen gedaan om de kwaliteit van het toezicht verder te verhogen. Deze hebben onder andere betrekking op het versterken van de status van het dekenberaad, het vergroten van de financiële draagkracht van kleinere balies en het vervangen van de verkiezing van de lokale deken door een benoeming. De evaluatie zal naar verwachting medio 2020 zijn afgerond.

Kenniscentrum tuchtrecht

Bij het **kenniscentrum tuchtrecht** kunnen dekens en medewerkers van de lokale orden terecht met vragen over de (handhaving van) gedragsregels en tuchtrechtelijke aangelegenheden. Het kenniscentrum geeft onder andere de tweewekelijkse nieuwsbrief **NOvA Tuchtrecht Updates** uit. Alle disciplinaire uitspraken zijn op datum, onderwerp en/of tuchtcollege terug te vinden in de nieuwe **databank NOvA Tuchtrecht Updates** die begin 2019 is **gelanceerd**. Daarnaast verzorgt de commissie disciplinaire rechtspraak in het Advocatenblad de rubriek 'Van de tuchtrechter'.

Tuchtrechtspraak

Het jaarverslag van de gezamenlijke tuchtcolleges, ondersteund door de Stichting Ondersteuning Tuchtcolleges Advocatuur (**SOTA**), verschijnt naar verwachting in april op de websites van het **hof van discipline** en de **raden van discipline**. Een overzicht van advocaten die door de tuchtrechter onherroepelijk zijn geschrapt of onvoorwaardelijk zijn geschorst, wordt elke twee maanden **gepubliceerd**. In 2019 zijn **11** advocaten onherroepelijk geschrapt van het tableau en zijn er **20** onvoorwaardelijk geschorst.

Dekenappels geheimhoudertelefoon en beëindiging bijstand

In 2019 heeft de algemeen deken twee keer een dekenappel ingesteld.

Inzake een advocaat die haar geheimhoudertelefoon aan een derde ter beschikking stelde, heeft het **hof van discipline** in hoger beroep uitspraak gedaan. Het hof oordeelde dat de advocaat de kernwaarde integriteit in ernstige mate heeft geschonden en legde een schorsing op. De **raad van discipline** stelde eerder vast dat er in strijd met de Verordening op de nummerherkenning is gehandeld en legde een waarschuwing op.

In een andere zaak **oordeelde het hof** dat wanneer de advocaat een zaak niet langer kan behandelen, hij de cliënt daarover in beginsel zelf tijdig informeert. De advocaat in kwestie is deze zorgplicht niet behoorlijk nagekomen en heeft onvoldoende oog gehad voor de spoedeisendheid van de zaak van klager. Het hof heeft het dekenappel (en het beroep van de klager) gegrond verklaard en de advocaat een waarschuwing opgelegd.

Regelgeving

In 2019 is de volgende regelgeving vastgesteld:

- **Besluit financiële bijdrage 2020 (besluit van 10 december 2019)**
- **Verzamelverordening 2019 (besluit van 10 december 2019)***
- **Wijzigingsverordening civiele cassatie 2019 (besluit van 10 december 2019)***
- **Wijzigingsbesluit mandaat AS 7 oktober 2019 (besluit van 7 oktober 2019)**
- **Wijzigingsbesluit mandaat AR 7 oktober 2019 (besluit van 7 oktober 2019)**
- **Wijzigingsregeling modellen en lijst rechtsgebieden 2019 (besluit van 7 oktober 2019)**
- **Beleidsregel deskundigen kwaliteitstoetsen (besluit van 7 oktober 2019)**
- **Bestuursreglement algemene raad (besluit van 5 juli 2019)**
- **Wijzigingsbesluit model rechtsgebieden (besluit van 3 juni 2019)**
- **Wijzigingsbesluit toelichting beleidsregel detachering 2019 (besluit van 6 mei 2019)**

* Hierover is advies uitgebracht door de raad van advies en de adviescommissie regelgeving.

Alle (wijzigingen in) wet- en regelgeving voor de advocatuur publiceert de NOvA op regelgeving.advocatenorde.nl. Hier zijn sinds februari 2019 ook

de Engelse vertalingen van de Advocatenwet, de Voda, de Roda en de gedragsregels te vinden.

Bestuursrechtelijke besluiten

Tot de taken van de algemene raad behoort het nemen van bestuursrechtelijke besluiten.

Primaire bestuursrechtelijke besluiten van de algemene raad in 2019

Financiële bijdrage 2018, categorie I	14.307
Financiële bijdrage 2018, categorie II	3.463
Ontheffing vanwege detachering	110
Ontheffing vanwege kantoor houden buiten Nederland	106
Vrijstelling onderwijs of toets beroepsopleiding advocaten	30
Inschrijving op grond van artikel 16h Advocatenwet	26
Erkenning opleidingsinstelling	14
Uitbreiding erkenning opleidingsinstelling	4
Intrekking erkenning opleidingsinstelling	6
Schrapping op grond van artikel 8c, derde lid, Advocatenwet	6
Onderzoek op grond van artikel 2, vierde lid, Advocatenwet (Morgenbesser)	17
Erkenning EU-beroepskwalificaties	2
Goedkeuring stageverkortings	1
Examens civiele cassatie / geslaagd	9
Examens civiele cassatie / gezakt	1
Proeven van bekwaamheid civiele cassatie / geslaagd	7
Wob-verzoeken	3
Totaal	18.112

(2018: 17.982)

Bezwaar en (administratief) beroep

In voorkomende gevallen is bezwaar en (administratief) beroep mogelijk op grond van de Algemene wet bestuursrecht.

Bezwaar financiële bijdrage 2019

Gegronnd	59
Ongegronnd	24
Ingetrokken	68
Niet-ontvankelijk	13
Totaal	164 (2018: 346)

Bezwaar overig 2019

Gegronnd	1
Ongegronnd	11
Gegronnd/ongegronnd	1
Ingetrokken	5
Niet-ontvankelijk	1
Totaal	19 (2018: 23)

Administratief beroep 2019

Ongegrond	4
Ingetrokken	2
Totaal	6 (2018: 8)

Hoger beroep Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State 2019

Voorlopige voorziening afgewezen	1
Ongegrond	4
Totaal	5 (2018: 8)

Beroep rechtbank 2019

Voorlopige voorziening afgewezen	1
Gegronnd	1 (met instandhouding van rechtsgevolgen)
Ongegrond	4 (waarvan 1x financiële bijdrage)
Niet-ontvankelijk	1
Totaal	7 (2018: 11)

Website

Advocaten, rechtzoekenden en stakeholders vinden het **laatste nieuws van de NOvA, over de advocatuur** en ontwikkelingen binnen **actuele dossiers** op advocaten-orde.nl. Andere belangrijke pijlers zijn **Zoek een advocaat**, de **wet- en regelgeving** en de **Juridische databank** met wetgevingsadviezen.

Advocatenblad

Het **Advocatenblad** is het officiële orgaan van de Nederlandse orde van advocaten dat **10** keer per jaar verschijnt. Hierin is ook het katern 'Van de NOvA' opgenomen met nieuws over en van de NOvA.

Ordebericht

Het Ordebericht, de e-nieuwsbrief van de NOvA, is in 2019 **15** keer gepubliceerd. Naast de maandelijkse mailing zijn specials verzonden met extra aandacht voor het rechtsgebiedenregister, veiligheid en nummerherkenning.

Social media

Op social media is de NOvA actief op **Facebook** en **Instagram** voor publiekscommunicatie en **LinkedIn** en **Twitter** voor professionele communicatie. In 2019 heeft de NOvA **531** berichten geplaatst op Twitter voor een gemiddeld publiek per maand van **207.000** personen. De NOvA maakt steeds meer gebruik van infographics en video's om haar boodschap ook via andere kanalen te verspreiden. De **video over Zoek een advocaat** werd op social media (waaronder **YouTube**) door ruim **100.000** mensen bekeken.

Advocaat voor de klas

In 2019 heeft de NOvA via het project **Advocaat voor de klas** opnieuw leerlingen uit groep 8 kennis laten maken met het werk van de advocaat, het recht en de wet. Mede dankzij het grote animo én cofinanciering van circa 50 advocaten en 40 basisscholen zijn ruim **1.200** leerlingen bereikt. Zij hebben een interactieve workshop gevolgd, een glossy tijdschrift

YouTube

YouTube

LANDELIJKE ORDENDAG

Als een van de **prioriteiten** voor de komende jaren wil de algemene raad de banden met de balie verder aanhalen en de samenwerking met de lokale orden verder invulling geven. Dit gebeurde in 2019 onder meer via een landelijke ordendag op 5 september. De dag stond volledig in het teken van ontmoeting tussen leden van het college van afgevaardigden, de lokale raden, de algemene raad, de dekens en alle medewerkers van de ordebureaus. Daarnaast zijn in een groot aantal workshops informatie en ervaringen gedeeld over een variëteit aan inhoudelijke onderwerpen. Vanwege de enthousiaste reacties is besloten opnieuw een landelijke ordendag te organiseren in 2021.

ontvangen en in kindertoga meegedaan aan de oefenrechtbank, het ware hoogtepunt ter afsluiting van het project.

Gerbrandydebat

Het **jaarlijkse Gerbrandydebat** stond dit najaar in het teken van het terugdringen van onnodig procederen door de overheid en de strafrecht-advocaat als hulp van het OM bij fraudeonderzoek, tegen het licht gehouden door prominente sprekers uit de politiek en advocatuur. Voorafgaand hield algemeen directeur Jantine Kriens van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten een inleidend pleidooi over de toename van het takenpakket van gemeenten en de daarmee gepaard gaande toename van procedures tegen de overheid. Het evenement trok **140** bezoekers naar Den Haag.

Innovatieplatforms

In 2019 zijn twee Innovatieplatforms georganiseerd. Het eerste Innovatieplatform had als thema **de ondernemende advocaat**. De deelnemers konden een keuze maken uit een aanbod van diverse aan **ondernemerschap gerelateerde workshops**. Het tweede Innovatieplatform zoomde in op **diversiteit in de advocatuur**. Onder andere werden de deelnemers door Barbara Bos van het College voor de Rechten van de Mens hier geconfronteerd met hun eigen **onbewuste vooroordelen**. Samen trokken de innovatieve bijeenkomsten ongeveer **200** deelnemers.

Ontbijtsessies Zo heurt het!

Ook in 2019 zijn weer ontbijtsessies bij lokale orden over de **gedragsregels** georganiseerd. In alle vroegte vonden het afgelopen jaar twee informatieve bijeenkomsten plaats in Zeeland-West-Brabant (Breda) en Noord-Holland (Haarlem). Naast tientallen advocaten uit de arrondissementen waren ook altijd de leden van de raad van de orde en de algemene raad present, met de landelijke en lokale dekens afwisselend in de rol van gespreksleider. In 2020 wordt deze traditie voortgezet.

Werkbezoeken

Beleidsmedewerkers van het bureau van de NOvA hebben in 2019 werkbezoeken afgelegd bij **26** advocatenkantoren door het hele land. Doel is om kennis te maken, ideeën uit te wisselen en om trends en signalen uit de balie op te halen. De gesprekken leveren interessante en waardevolle inzichten op voor de beleidsvorming van de NOvA. In 2020 krijgen de werkbezoeken een vervolg. Hierin ligt de focus op bezoeken aan advocaten die werkzaam zijn bij eenmans- of kleinere kantoren, zaken krijgen van verzekeraars, aangesloten zijn bij de Vereniging Advocatenbelangen en advocaat in dienstbetrekking zijn.

Algemene raad

De **algemene raad** (AR) vormt het dagelijks bestuur van de NOvA. In 2019 heeft de AR **15** keer vergaderd.

Op 1 januari 2019 is **Johan Rijlaarsdam** aangetreden als algemeen deken.* Gelijktijdig zijn **Petra van Kampen** en **Susan Kaak** toegetreden als lid van de algemene raad.

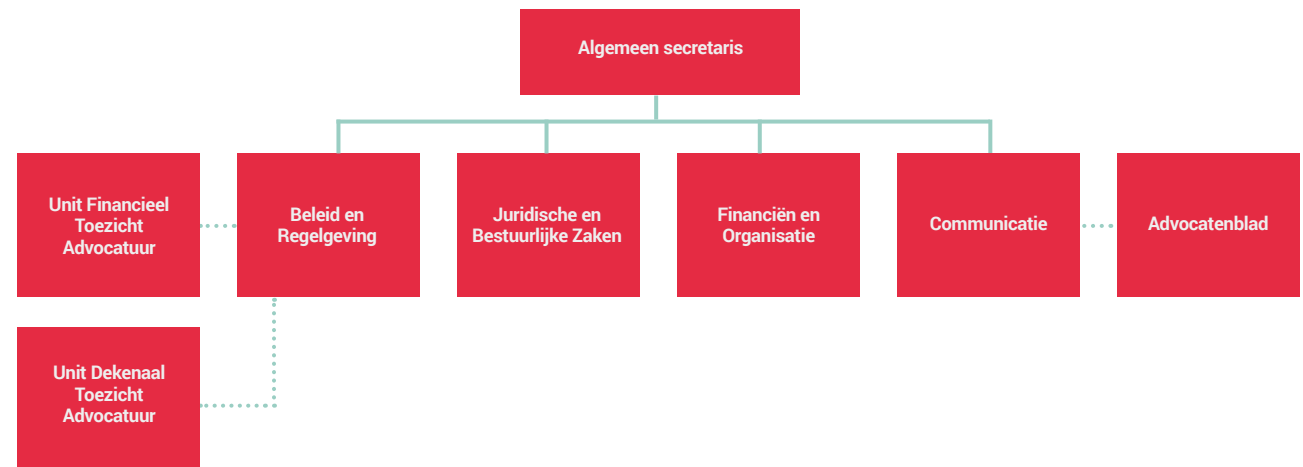
De **algemene raad** bestond in 2019 uit:

- Johan Rijlaarsdam - algemeen deken
- Frans Knüppe - waarnemend deken
- Bernard de Leest
- Theda Boersema
- Petra van Kampen
- Susan Kaak

* Begin 2020 heeft Johan Rijlaarsdam wegens persoonlijke redenen zijn werkzaamheden als algemeen deken neergelegd. Op 26 maart 2020 is Frans Knüppe verkozen tot algemeen deken. Gelijktijdig is AR-lid Bernard de Leest verkozen tot waarnemend deken.

Landelijk bureau

Het **landelijk bureau** van de NOvA, onder leiding van algemeen secretaris Raffi van den Berg, ondersteunt de algemene raad in de voorbereiding en uitvoering van het beleid. In 2019 werkten bij de NOvA **63** medewerkers (**50** fte). Hiervan was **69%** vrouw en **31%** man.

College van afgevaardigden

Advocaten in de arrondissementen kiezen de leden van het college van afgevaardigden (CvA). Het voltallige CvA telt **53** leden en **33** plaatsvervangende **leden**. Het CvA stelt verordeningen vast, neemt bij wet of verordening opgedragen besluiten en verkiest onder andere de leden van de AR en leden-advocaten in de raden en het hof van discipline. In 2019 is het CvA **4** keer formeel in vergadering bijeengekomen en **3** keer in kleiner, informeler verband. In 2019 heeft het CvA onder meer de **Wijzigingsverordening civiele cassatie 2019**, de **Verzamelverordening 2019** en het **Besluit financiële bijdrage 2020** vastgesteld. Met de goedkeuring van de rekening en verantwoording heeft het CvA decharge verleend aan de AR. Daarnaast heeft het CvA constructief met de AR van gedachten gewisseld over belangrijke actuele onderwerpen als de gefinancierde rechtsbijstand, kwaliteitsbevordering en de beroepsopleiding 2020.

Raad van advies

De raad van advies (RvA) adviseert de AR en het CvA over de hoofdpunten van het beleid van de NOvA. De RvA heeft in 2019 onder andere advies uitgebracht over de **Verzamelverordening 2019**, de Evaluatie Wet positie en toezicht advocatuur (Wpta) en de **Wijzigingsverordening civiele cassatie**.

Per 1 januari 2019 is oud-Kamerlid en voormalig advocaat en rechter **Judith Swinkels** toegetreden tot de RvA. Zij volgde Thom de Graaf op. Sinds 1 april 2019 is hoogleraar **Jeroen van den Hoven** lid van de RvA, als opvolger van Peter Mensing.

De **raad van advies** bestond in 2019 uit:

- Lex Michiels – voorzitter
- Arnold Croiset van Uchelen
- Francien Rense
- Judith Swinkels
- Peter Mensing (tot 1 april 2019)
- Jeroen van den Hoven (vanaf 1 april 2019)

College van toezicht

Het **college van toezicht (CvT)** ziet als orgaan van de NOvA toe op de wijze waarop lokale dekens toezicht uitoefenen en klachten behandelen. Het CvT is gevestigd in het gebouw van de NOvA, maar opereert onafhankelijk van de NOvA. Zie voor meer informatie het **jaarverslag 2019 van het CvT**. Het CvT bestaat uit drie leden, met als voorzitter de deken van de algemene raad van de NOvA. De twee andere leden worden bij koninklijk besluit benoemd, op voordracht van de minister van Justitie en Veiligheid. Op 1 januari 2019 is **Jeroen Kremers** Jan de Wit opgevolgd als kroonlid.

Het **college van toezicht** bestond in 2019 uit:

- Johan Rijlaarsdam, voorzitter
- Andrée van Es, kroonlid
- Jeroen Kremers, kroonlid

Portefeuillehoudersoverleg

In 2019 is een vervolg gegeven aan de portefeuillehoudersoverleggen tussen leden van de algemene raad en van de raden van de orde. Deze overleggen dienen ter informatievoorziening over en weer en om te delen wat er op landelijk respectievelijk lokaal niveau speelt. Er waren al portefeuillehoudersoverleggen op het gebied van strafrecht en gefinancierde rechtsbijstand. Deze zijn het afgelopen jaar uitgebreid met de onderwerpen **familierecht**, advocaat in dienstbetrekking en **opleiding & patroon**. Daarnaast voert de NOvA periodiek overleg met specialisatieverenigingen, onder andere op het gebied van de gefinancierde rechtsbijstand.

Internationaal

De NOvA is vertegenwoordigd in diverse commissies en werkgroepen van de Council of Bars and Law Societies of Europe (**CCBE**). De **Nederlandse delegatie** richt zich in Europees verband met name op dossiers die voor de Nederlandse advocatuur relevant zijn. Omgekeerd wordt de algemene raad

geadviseerd over Europese wet- en regelgeving en beleidsvraagstukken die van belang zijn voor de advocatuur en rechtzoekenden in Nederland. De delegatie van de NOvA heeft in 2019 een Nordic Table geïnitieerd en deelgenomen aan het presidentenoverleg met Duitssprekende balies, waar is gesproken over onder meer de missie, visie en strategie van de CCBE.

De ontwikkelingen rondom de Brexit zijn het afgelopen jaar nauw gevolgd. De voorlopige **gevolgen voor advocaten** uit het Verenigd Koninkrijk die in Nederland werkzaam (willen) zijn, zijn in kaart gebracht.

De algemeen deken en algemeen secretaris hebben de **Annual Conference** en de **Bar Leaders Conference** van de International Bar Association (**IBA**) bijgewoond. In IBA-verband spelen discussies over onder andere de richtlijnen voor ongereguleerde juridische dienstverleners.

De NOvA krijgt geregeld buitenlandse delegaties op bezoek, veelal collega-orden om kennis uit te wisselen. Het afgelopen jaar kwam **hoog Chinees bezoek**, onder wie de Chinese minister van Justitie, naar het bureau van de NOvA in Den Haag.

FINANCIËEL OVERZICHT

Resultaat x € 1.000

Baten

Financiële bijdrage	13.420
Toegerekende baten	
Pijler 1: Kwaliteitsbevordering	28
Pijler 2: Praktijkvoering	1
Pijler 3: Opleiding	53
Pijler 4: Belangenbehartiging en communicatie	280
Pijler 8: Tuchtrect	287
Totaal baten	14.069

Lasten

Pijler 1: Kwaliteitsbevordering	841
Pijler 2: Praktijkvoering	1.270
Pijler 3: Opleiding	411
Pijler 4: Belangenbehartiging en communicatie	3.037
Pijler 5: Wetgevingsadvisering	187
Pijler 6: Tableau	343
Pijler 7: Toezicht	2.176
Pijler 8: Tuchtrect	4.150
Pijler 9: Juridische aangelegenheden	1.136
Pijler 10: Bestuurlijke organisatie	1.197
Totaal lasten	14.748

Resultaat uit activiteiten **-679**

Financiële baten: intrest 17
koersresultaat 80

Resultaat **-582**

-6 -5 -4 -3 -2 -1 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 Resultaat x € 1.000.000

Pijler 1 | Kwaliteitsbevordering

Omschrijving	Resultaat x € 1.000
Cassatiebalie civiel	19
Cursus gespreksleider intervisie	9
Totaal baten	28
Implementatie kwaliteitstoetsen	59
Cassatiebalie civiel	16
Herziening indeling rechtsgebieden	2
Geschillencommissie	197
Aandeel bureaunkosten	567
Totaal lasten	841
Totaal kwaliteitsbevordering	-813

Pijler 3 | Opleiding

Omschrijving	Resultaat x € 1.000
Permanente opleiding	53
Totaal baten	53
Beroepsopleiding advocaten	24
BA2020	9
Permanente opleiding	6
Aandeel bureaunkosten	372
Totaal lasten	411
Totaal opleiding	-358

Pijler 2 | Praktijkvoering ten behoeve van de advocaat

Omschrijving	Resultaat x € 1.000
RAIO-afdrachten	1
Totaal baten	1
Onderhoud nummerherkenning	28
LawCare	4
Advocatenpas	458
Aandeel bureaunkosten	780
Totaal lasten	1.270
Totaal praktijkvoering t.b.v. de advocaat	-1269

Pijler 4 | Belangenbehartiging en communicatie

Omschrijving	Resultaat x € 1.000
Advocatenblad	280
Totaal baten	280
Gefinancierde rechtshulp	142
Aanpassen website	12
Jaarverslag	2
Algemene publiciteit, promotie, manifestaties	141
Advocatenblad	412
Symposia en seminars	75
Kenniscentrum Tuchtrect	20
Aandeel bureaunkosten	2.233
Totaal lasten	3.037
Totaal belangenbehartiging en communicatie	-2.757

5

Pijler 5 | Wetgevingsadvisering

Omschrijving	Resultaat x € 1.000
Hoogleraar	82
Adviescommissies wetgeving	8
Aandeel bureaunkosten	97
Totaal lasten	187
Totaal wetgevingsadvisering	-187

7

Pijler 7 | Toezicht

Omschrijving	Resultaat x € 1.000
College van toezicht	394
Ondersteuning uitvoering toezicht dekens	75
Evaluatie Wet positie en toezicht advocatuur	2
Aandeel bureaunkosten	1.705
Totaal lasten	2.176
Totaal toezicht	-2.176

6

Pijler 6 | Tableau

Omschrijving	Resultaat x € 1.000
Hosting en onderhoud BAR	30
Mijn Orde	21
Aandeel bureaunkosten	292
Totaal lasten	343
Totaal tableau	-343

8

Pijler 8 | Tuchtrect

Omschrijving	Resultaat x € 1.000
Kostenveroordeling (art. 48, zesde lid)	249
Griffierecht klachten RvD	38
Totaal baten	287
Vacatiegelden en reiskosten advocaatleden hof en raden van discipline	285
Ondersteuning tuchtrechtspraak (SOTA)	3.118
Doorberekening kosten tuchtrechtspraak	467
Aandeel bureaunkosten	280
Totaal lasten	4.150
Totaal tuchtrecht	-3.863

9

Pijler 9 | Juridische aangelegenheden

Omschrijving	Resultaat x € 1.000
Beroepsaansprakelijkheidsverzekering	130
Kosten bezwaar en beroep	23
Aandeel bureaunkosten	983
Totaal lasten	1.136
Totaal juridische aangelegenheden	-1.136

10

Pijler 10 | Bestuurlijke organisatie

Omschrijving	Resultaat x € 1.000
Algemene raad	
Vergoedingen leden algemene raad	521
Reis-, verblijf- en vergaderkosten	43
Totaal algemene raad	564
College van afgevaardigden	
Vacatiegelden	47
Vergaderkosten	41
Totaal college van afgevaardigden	88
Raad van advies	11
Buitenland	
C.C.B.E.	84
Overig buitenland	43
Totaal buitenland	127
Algemeen	56
Doorberekening naar college van toezicht	-30
Aandeel bureaunkosten	381
Totaal lasten	1.197
Totaal bestuurlijke organisatie	-1.197

Redactie

Nederlandse orde van advocaten

Ontwerp

Danny de Neef - X11 Creatie

Fotografie

Sjoerd van der Hucht

Infographics

Linda Luiks